

kirjaamo.sm@gov.fi

LAUSUNTO

15.4.2026

HVK/2026/00449

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö 19.2.2026, asianumero VN/27085/2023

Huoltovarmuuskeskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Huoltovarmuuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

1. Johdanto

Hallituksen esityksessä ehdotetaan poliisilain täydentämistä uudella luvulla, jossa säädettäisiin uhkaperusteisen rikostiedustelun toimivaltuuksista. Tavoitteena on parantaa poliisin kykyä hankkia tietoa vakavista uhista ennen niiden konkretisoitumista rikolliseksi toiminnaksi. Esityksessä ehdotetaan muutoksia erityisesti salaisia tiedonhankintakeinoja koskevaan sääntelyyn sekä mahdollistetaan automaattisten keräinten käyttö avoimissa tietolähteissä.

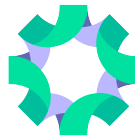
Lisäksi esitykseen sisältyy muutoksia useisiin muihin lakeihin, jotka koskevat muun muassa henkilötietojen käsittelyä, tiedustelutoiminnan valvontaa, esitutkintaa, pakkokeinoja ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa poliisin ennalta estäviä valmiuksia suhteessa yksilöihin ja yhteiskuntaan kohdistuviin vakaviin uhkiin. Rikostiedustelun avulla kerättävän tiedon tarkoituksena on tukea uhkien tunnistamista, torjuntaa ja estämistä jo ennen rikosoikeudellisen kynnyksen ylittymistä.

Tämä tavoite tukee hyvin myös kansallista huoltovarmuutta ja sen ylläpitoa haasteellisina aikoina.

2. Rikostiedustelun suhde kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen

Uhkaperusteinen rikostiedustelu vahvistaa poliisin kykyä tunnistaa kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvia uhkia varhaisessa vaiheessa. Esityksessä kuvatut rikostiedustelukeinot, kuten tekninen seuranta, peitelty tiedonhankinta ja tekninen katselu, mahdollistavat sellaisten suunnitelmallisten toimintamallien havaitsemisen, jotka voivat kohdistua esimerkiksi

tietojärjestelmiin, liikenne- ja energiainfrastruktuuriin tai muihin kansallisen huoltovarmuudenkin kannalta keskeisiin kohteisiin.

Kriittisen infrastruktuurin suojaamisen kannalta keskeistä on myös viranomaisten ja muiden toimijoiden välinen tiedonjako ja yhteistoiminta, jota toteutetaan ennakkovaiheessa ja uhkatilanteen aikana. Lisäksi korostuu poliisin kyky puuttua nopeasti uusiin ilmiöihin, kuten miehittämättömien ilma-alusten käyttöön infrastruktuuriin kohdistuvissa häiriöissä.

Kriittisen infrastruktuurin toimintakyky on keskeistä kansallisen huoltovarmuuden kannalta.

3. Toimitusketjujen ja taloudellisten toimintojen turvaaminen

Huoltovarmuuden turvaaminen edellyttää kansallisten ja kansainvälisten toimitusketjujen jatkuvaa toimintakykyä. Hallituksen esityksessä painotetaan vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, mukaan lukien jengirikollisuus, jonka kyky vaikuttaa logistiikkaan, satamatoimintoihin ja kuljetusketjuihin on lisääntynyt.

Rikostiedustelun keinot mahdollistavat huoltovarmuutta uhkaavien rikollisten verkostojen tunnistamisen ennen konkreettisten häiriöiden syntymistä. Tällaisia uhkia voivat olla esimerkiksi kuljetuksiin kohdistuva kiristys, varastojen väärinkäyttö tai yritystoiminnan manipulointi osana laajempaa rikollista kokonaisuutta.

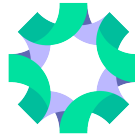
Lain huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta (107/2026) 1 §:n mukaan huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon ja suojaamisen, maan talouselämän, maanpuolustuksen sekä turvallisuuden kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen, välttämättömien tavaroiden, materiaalien ja palveluiden tuotannon ja saatavuuden sekä kriittisen infrastruktuurin turvaamista normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta ja niiden aikana.

Jotta huoltovarmuuden kokonaisuus tulee laissa riittävästi huomioitua, esitetään poliisilakia koskevaa lakiesityksen 5b luvun 3§ tekstiä täsmennettäväksi siten, että kansallinen huoltovarmuus mainitaan yhtenä kohteena julkisen talouden, rahoitus- ja vakuusjärjestelmän sekä kriittisen infrastruktuurin rinnalla.

4. Varhainen uhkien havaitseminen varautumisen tukena

Esityksessä korostetaan rikollisuuden nopeaa kehittymistä ja tarvetta käynnistää tiedonhankinta aikaisemmassa vaiheessa kuin nykyisin. Tämä on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa suunniteltu toiminta kohdistuu kriittisiin toimintoihin, mutta ei vielä täytä rikoksen tunnusmerkistöä.

Automaattisten keräinten ja muiden tiedustelumenetelmien käyttö mahdollistaa verkossa ilmenevien uhkien nopean tunnistamisen. Tämä tukee huoltovarmuusjärjestelmän toimijoiden riskinarviointia ja varautumistoimenpiteiden oikea-aikaista käynnistämistä edellyttäen, että tiedonvaihto eri toimijoiden välillä on riittävää ja toimivaa.

5. Viranomaisyhteistyö, tiedonvaihto ja tietojen muu luovuttaminen

Hallituksen esityksessä mahdollistetaan rikostiedustelun kautta hankitun tiedon luovuttaminen muille viranomaisille, mukaan lukien siviili- ja sotilastiedusteluviranomaiset, lain asettamissa rajoissa. Tämä parantaa viranomaisten yhteisen tilannekuvan muodostamista ja tukee päätöksentekoa varautumis- ja häiriötilanteissa.

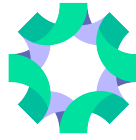
Yhteinen ja ajantasainen tilannekuva on myös keskeinen osa kansallista huoltovarmuutta sekä sen turvaamista. Rikostiedustelun tuottama tieto voi paljastaa myös huoltovarmuuteen liittyviä vakavia uhkia, jotka muutoin jäisivät Huoltovarmuuskeskuksen viranomaistoiminnan sekä sen ylläpitämisen huoltovarmuuden tilannekuvan ulkopuolelle.

Tämän vuoksi esitetään poliisilakia koskevaa lakiesityksen 5b luvun 16 § tekstiä täsmennettäväksi siten, että kansallinen huoltovarmuus mainitaan kansallisen turvallisuuden rinnalla. Tämä siksi, että tiedon tarve saattaa koskea nimenomaisesti kriittisen infrastruktuurin suojaamista, joka on kiinteä osa huoltovarmuutta. Tällöin tiedon luovuttaminen olisi selkeää kohdentaa esimerkiksi huoltovarmuusviranomaisena toimivalle Huoltovarmuuskeskukselle tai kriittisen infrastruktuurin omistajalle.

Lisätietoja antaa johtava varautumisasiantuntija Mauri Vierula (mauri.vierula@nesa.fi, puh. 029 505 1045).

Osaston johtaja

Jaakko Pekki

HVK/2026/00449-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: